AZ EURÓPAI KÖZÖSSÉGEK BIZOTTSÁGA

Brüsszel, 10.5.2007
COM(2007) 244 végleges

A BIZOTTSÁG KÖZLEMÉNYE AZ EURÓPAI PARLAMENTNEK, A TANÁCSNAK, AZ EURÓPAI GAZDASÁGI ÉS SZOCIÁLIS BIZOTTSÁGNAK ÉS A RÉGIÓK BIZOTTSÁGÁNAK

A NEMZEDÉKEK KÖZÖTTI SZOLIDARITÁS ELŐMOZDÍTÁSA

TARTALOMJEGYZÉK

1. Bevezetés 3

2. A családi életet támogató közpolitikák: a foglalkoztatás és az esélyegyenlőség előmozdításának jelentősége 3

2.1. Általános tendencia a tagállamokban a családpolitikák kiigazítására 4

2.2. A foglalkoztatás és az esélyegyenlőség előmozdításának jelentősége 5

2.3. Az Európai Unió foglalkoztatási és esélyegyenlőségi politikájának szerepe a családi élet minősége tekintetében 5

2.4. A lisszaboni stratégia – a szakmai, családi és magánélet összeegyeztetésének mozgatórugója 6

3. Európai összefogás a családokért 8

3.1. Platform a bevált gyakorlatok cseréjének rendszeresítésére és a kutatásra 8

3.2. Az európai strukturális alapok mobilizálása 9

4. Következtetések 10

ANNEX - MAIN EUROPEAN DATA ON FAMILIES AND FAMILY POLICIES

The family as a support network 12

Mean actual and ideal number of children, by country. Women aged 40 to 54 13

Frequency of care and housework by sex, age and country groups (%) 14

Difference of employment rate for women with and without children 15

Provision of childcare in European countries in 2005 16

Social protection benefits targeted at family support in the EU 17

Preferences for family measures 17

At-risk-of-poverty rates by household type, 2005 19

1. BEVEZETÉS

A demográfiai kihívásoknak szentelt, 2005. márciusi zöld könyvével a Bizottság vitát nyitott a nemzedékek közötti szolidaritás megerősítésének szükségességéről. Az Európa demográfiai jövőjéről szóló, 2006. október 12-i közleményében[1] ezután hangsúlyozta, hogy az Európai Unió tagállamainak támogatniuk kell a demográfiai megújulást, beépítve fellépésüket a növekedésre és foglalkoztatásra irányuló, megújított lisszaboni stratégiába és a férfiak és nők közti egyenlőségi politikát követve. A családi élet feltételeinek javításával, azaz a szakmai és magánélet összeegyeztetésével a tagállamok elő tudnák segíteni, hogy az európaiak kívánságuk szerint vállalhassanak gyermekeket (lásd 2. mellékletet).

Európában a demográfiai öregedésről ekkor megkezdődött vita kiszélesítette ezt a perspektívát. Rámutatott, hogy az európai társadalmak egyensúlya a nemzedékek között a korábbinál összetettebb szolidaritási viszonyok összességén alapul: a fiatal felnőttek tovább maradnak a szülői házban, miközben egyre gyakrabban fordul elő, hogy a szülőknek időskorú rokonaikról is gondoskodniuk kell[2]. Az ebből származó teher elsősorban a fiatal- és középkorú nemzedékre és általában a nőkre nehezedik. Ennélfogva a nők és férfiak közötti egyenlőség, azaz tágabb értelemben az esélyegyenlőség alapvető feltételnek tűnik a nemzedékek közötti szolidaritás új formáinak létrehozásához.

Ezért van az, hogy mégha a tagállamok kizárólagos hatáskörrel is rendelkeznek a családpolitikát illetően, az Unió közvetetten ugyan, de mégis hozzá tud járulni annak korszerűsítéséhez és sikeréhez, különösen a lisszaboni stratégia alapján, amely pontosan a nők foglalkoztatására, a szakmai-, a családi- és a magánélet összeegyeztetéséhez szükséges keretfeltételek javítására, valamint a fiatalok foglalkoztatására és bevonására fekteti a hangsúlyt.

Ennek szellemében a Bizottság örömmel fogadja a tavaszi Európai Tanács által bejelentett „Európai összefogás a családokért” (Alliance européenne pour les familles) elnevezésű kezdeményezést. Ez a közlemény, amely a család élet támogatására irányuló nemzeti politikák legújabb fejleményeinek bemutatásával indul, kihanghúlyozza a lisszaboni stratégia ezen fejleményekhez történő hozzájárulását (2. pont), majd olyan eszközökre tesz javaslatot, amelyek lehetővé teszik az európai összefogás számára, hogy a kutatás és tapasztalatcsere platformjává válhasson (3. pont). Ez a demográfiai változás okozta kihívásokra adott európai válasz első lépése.

2. A CSALÁDI ÉLETET TÁMOGATÓ KÖZPOLITIKÁK: A FOGLALKOZTATÁS ÉS AZ ESÉLYEGYENLŐSÉG ELŐMOZDÍTÁSÁNAK JELENTŐSÉGE

A tagállamok kötelezettséget vállalnak arra, hogy politikájukat a családi élet támogatása érdekében kiigazítják, hogy figyelembe vehessék a népesség öregedését, az életkörülmények alakulását és a családi kötelékek egyre nagyobb sokszínűségét[3]. Noha a családpolitikát illetően a felelősség a tagállamoké marad, az Európai Unió foglalkoztatási és esélyegyenlőségi politikája jelentős hatást gyakorol a családi élet minőségére.

---

1 COM(2006) 571: „Európa demográfiai jövője: kovácsoljunk lehetőséget a kihívásból !”

2 Az első európai közvéleménykutatás az életminőségről 2003-ban. Európai Alapítvány az Élet- és Munkakörülmények Javításáért.

3 Szociális helyzetjelentés 2005/6.

2.1. Általános tendencia a tagállamokban a családpolitikák kiigazítására

Az európai megfigyelési eszközök, mint pl. a MISSOC alapján úgy tűnik, hogy az Európai Unió országaiban a családi élet támogatására irányuló különféle politikáknak jelenleg három fő dimenziójuk van:

- a családi vonatkozású költségek közvetett és közvetlen kompenzációja (ellátások vagy adókedvezmény a gyermekekről vagy más gondozásra szoruló személyekről gondoskodók számára),
- a szülőknek nyújtott segítséggel kapcsolatos szolgáltatások, az oktatással és a kisgyermekek felügyeletével kapcsolatban, gyermekmegőrzés, az idősebb gyermekek gondozása és felügyelete, valamint az öregedő társadalomban egyre inkább a gondozásra szoruló személyeknek szánt szolgáltatások formájában,
- a munka- és foglalkoztatási feltételek kialakítása (a megfelelő munkaidőnek és szabadságrendszernek köszönhetően) és helyi szinten a szolgáltatások igénybevételének megszervezése.

Ez a három dimenzió tagállamonként igen eltérő mértékben fejlődött. Miközben a családi ellátásokra és a gyermekmegőrző szolgáltatásokra fordított kiadások az Unióban (EU-25) átlagosan a GDP 2,1 %-ával növekedtek[4], országonként 0,7–3,9 % között mozognak: a dél-európai országokban, ahol elsősorban a családon belüli szolidaritást támogatják, általában alacsonyabb szinten állnak, míg az északi és kontinentális országokban a szintjük magasabb.

Mindemellett figyelembe véve a dinamikusan fejlődő szociális és kulturális hátteret, a tagállamok megkezdték a politika kiigazítását a következő három irányba:

- Mostantól fogva a családpolitikák az állami intézkedések részét képezik, amelyek mindegyike befolyással van a családok helyzetére: különösen az oktatási politikák, a fiatalok szociális és szakmai beilleszkedése, a foglalkoztatás, a szállás, a közlekedés, az egészség és természetesen a polgári jog, amely szabályozza a családtagok egymás iránti kötelezettségeit.
- A beavatkozás módjai is változnak az intézkedések végrehajtásának decentralizációja, a jogok és ellátások egyedivé válása, valamint a munkakedv növelésére és a szegénységből való tartós talpraállás biztosítását szolgáló ráfordítások aktiválása irányába. E tendencia legfőbb megnyilvánulási formája a családi helyzethez kötődő másodlagos jogok felülvizsgálata és a szociális védelmi rendszerekben az egyéni jogok előtérbe helyezése. E jogokat kiigazítják annak érdekében is, hogy ne hozzák hátrányos helyzetbe a nőket, akik szakmai tevékenysége korábban kevésbé volt jelentős, és ezáltal elkerülhessék az idősebb korosztályba tartozó nőket érintő szegénység súlyosbodását[5].
- Végül a családpolitikák egyre inkább figyelembe veszik a társadalomban a nők és férfiak szerepével kapcsolatos törekvések és gyakorlatok alakulását, nevezetesen a nők nagyobb megszakítás nélküli foglalkoztatását és a férfiak nagyobb szerepvállalását a családban és a háztartásban, hozzájárulva ezáltal a nők gazdasági önállóságán keresztül a férfiak és nők közötti egyenlőséghez.

---

4 A családi kiadások adatai nem tartalmazzák az adókedvezményt, az oktatási – elsősorban iskola előtti – kiadásokat, illetve más családsegítő és a családi terheket figyelembe vevő intézkedéseket (szállás, szociális integráció stb.)

5 ILO-jelentés (Nemzetközi Munkaügyi Szervezet) a nőkről és a szociális biztonságról, 1988.

Ezek a fejlemények kedvező fogadtatásban részesülnek az európaiak körében, akik továbbra is igen fontosnak tartják a családi kötelékeket[6]. A Robert Bosch alapítvány által 1999 és 2003 között tizenkét országban végzett tanulmány rámutatott, hogy a legfőbb igény a gyermekek és a gondozásra szoruló személyek, elsősorban az időskorúak számára biztosított kibővített kollektív szolgáltatások (lásd a 7. mellékletet) iránt mutatkozik.

2.2. A foglalkoztatás és az esélyegyenlőség előmozdításának jelentősége

Gyakran felmerül a kérdés, hogy melyek a leghatékonyabb családpolitikák. A válasznak figyelembe kell vennie az európai országok által kijelölt politikai célok sokféleségét. Egyes országokban először is a születések számának növelésére törekednek azáltal, hogy segítenek a pároknak családtervezési elképzeléseik megvalósításában. A családi élet támogatása másutt a polgárok jólétének elősegítésére irányuló, általános projektben nyilvánul meg, mindenki számára esélyegyenlőség biztosítása révén. Megintcsak máshol a legfontosabb cél egyes családok szegénysége elleni küzdelem, illetve a jövedelmek közötti egyenlőtlenségek csökkentése. Végül előfordul az is, gyakran regionális vagy önkormányzati szinten, hogy a családi élet számára kedvező körülményeket szakképzett munkaerő felvétele vagy megtartása végett akarnak létrehozni.

Egy empirikus összehasonlítás azonban arra mutat rá, hogy azokban az országokban, amelyek a férfiak és nők közötti esélyegyenlőség érdekében átfogó politikákat hajottak végre, integrált szolgáltatásnyújtási rendszereket és a szülői szabadság tekintetében egyéni jogokat dolgoztak ki a férfiak és nők számára egyaránt, beruháztak a gyermekmegőrző szolgáltatások minőségébe[7], és a munkaidő rugalmasabb szervezését részesítették előnyben, a születési arány és a nők foglalkoztatottsága általában magas értékeket mutat. Igen sokféle szereplő támogatásával ezek a kezdeményezések a tagállamokban bevonják a kormányt, a helyi önkormányzatokat, a szociális partnereket, időnként vállalati szociális felelősség keretén belül, a társaságokkal és a civil társadalmi szervezetekkel együtt.

A női foglalkoztatottság aránya a skandináv országokban a legmagasabb: Svédországban és Dániában a 25–54 éves nők több mint 80 %-a dolgozik (miközben a legkisebb arány a mediterrán országokra jellemző). A termékenységi arány átlagosan szintén magas azokban az országokban, amelyek igen korán alakították ki a szakmai és családi élet összeegyeztetése, valamint a nők és férfiak közti esélyegyenlőségre irányuló politikájukat.

Az egyfelől a szakmai élet, másfelől a családi és magánélet jobb összeegyeztetésére irányuló rendelkezések eredményeként a nők nem kényszerülnek rá, hogy választaniuk kelljen szakmai karrierjük és családi életük minősége között, és ezáltal hozzájárulnak a családtervezés megvalósításához és a nők foglalkoztatásához egyaránt. Ezzel egyidőben a férfiak és nők jövedelme közötti rés csökkentése szintén szerepet játszik a családi és háztartási feladatkörök jobb megosztására irányuló törekvésben.

2.3. Az Európai Unió foglalkoztatási és esélyegyenlőségi politikájának szerepe a családi élet minősége tekintetében

A családpolitika a tagállamok kizárólagos hatáskörébe tartozik. Ennek ellenére az Európai Unió mindig arra törekedett, hogy figyelembe vegye saját politikáinak a családi kötelékekre

---

[6] Eurobarometer 273: „Európai szociális valóság”: a jóléttel kapcsolatos felmérésre adott válaszokban az európaiak számára a családi élet az egyik legfontosabb érték.

[7] Az OECD a kisgyermekek tudatosításáról és oktatásáról folytatott munkája szerint a gondozást és az oktatást egyesítő struktúrák kifejlesztése olyan igénnyé válik, amely túlmutat a családi és a szakmai élet összeegyeztetéséhez való hozzájáruláson, mivel lehetővé teszi a kirekesztés elleni küzdelmet és egészen fiatal kortól az emberi erőforrások kialakulásának bővítését is.

és a családtagok életminőségére gyakorolt hatását. A lisszaboni stratégia az esélyegyenlőség révén mostantól fogva keretet biztosít a családpolitikák korszerűsítéséhez, különösen a szakmai élet, a családi élet és a magánélet összeegyeztetésének javításához, ami hozzájárul a nők foglalkoztatásához.

A közösségi jog már régóta figyelembe veszi a családi élet és a kapcsolódó jogok követelményeit. Európában a személyek és munkavállalók szabad mozgásával kapcsolatos közösségi jog végrehajtása szociális biztonsági jogi rendszerek (ideértendőek a családi ellátások) koordinációjához[8], valamint az Európai Unión belül dolgozók, ideértve a harmadik országokból érkező bevándorlókat is, családegyesítési jogához vezetett a házastársak és gyermekek saját jogaival együtt[9]. Az utóbbi időben az Európai Unió gyermekek fejlődésével kapcsolatos aggályai a gyermekek családhoz és védelemhez való jogainak (idértve különösen az imázs védelméhez való jogot, a gyermekekkel szembeni erőszak elleni programokat, a környezetük biztonságára irányuló intézkedéseket stb.) tiszteletben tartására vonatkozó intézkedések végrehajtásában nyilvánult meg[10].

A nők és a férfiak munkához jutásával kapcsolatos esélyegyenlőség biztosítása érdekében a családi, a magán- és a szakmai élet összeegyeztetése az európai foglalkoztatási politikák fő témája. A közösségi vívmányok 1992 óta olyan jogi kerettel bővültek, amely védi a várandós munkavállalókat, és szülési szabadságot vezet be[11]. Ennek megfelelően az európai szociális párbeszéd legelső eredményei közé számítanak a szülői szabadsággal kapcsolatos jogok[12]. Ezen összeegyeztetés fontosságát – amely elengedhetetlenül fontos a nők gazdasági függetlensége és a nemek közötti egyenlőség megvalósításához – *A nők és férfiak közötti egyenlőségre vonatkozó ütemterv (2006-2010)* című bizottsági dokumentumban[13] és az Európai Tanács 2006. március 23–24-i ülésén a tagállamok által elfogadott, *A nemek közötti egyenlőségről szóló európai paktumban*[14] is kifejezésre jut.

2.4. A lisszaboni stratégia – a szakmai, családi és magánélet összeegyeztetésének mozgatórugója

A nők munkavállalási arányának érdekében a szakmai, a családi és a magánélet összeegyeztetése a lisszaboni stratégia szerves része. Ez különösen a 2002. évi Európai Tanács által a gyermekfelügyelet vonatkozásában elfogadott célkitűzésekben nyilvánul meg , illetve kifejeződik a 2005-ben elfogadott növekedési és foglalkoztatási integrált iránymutatásokban is, amely tartalmaz ezentúl egy életciklusra vonatkozó megközelítést is; a foglalkoztatáspolitikáknak így jobban kell igazodniuk a családi élet különböző életkor-szakaszaiból eredő feltételekhez. Végezetül pedig a lisszaboni stratégia keretében hozták létre a szociális védelem és a társadalmi beilleszkedés területén a nyílt koordinációs módszert. Ez utóbbi különös figyelmet fordít a szegénységben élő gyermekek és családjaik helyzetének javítására, a foglalkoztatás új formáinak és a szakmai előmenetel megszakításának

---

8 COM(2002) 694 bizottsági közlemény – A munkavállalók szabad mozgása: az előnyök és lehetőségek teljes kihasználása.

9 A Tanács 2003/86/EK irányelve a családegyesítési jogról. A Tanács 2004/38/EK irányelve az Unió polgárainak és családtagjaiknak a tagállamok területén történő szabad mozgáshoz és tartózkodáshoz való jogáról.

10 COM(2006) 367 Az EU gyermekjogi stratégiája felé.

11 A Tanács 92/85/EGK irányelve (1992. október 19.) a várandós, a gyermekágyas vagy szoptató munkavállalók munkahelyi biztonságának és egészségvédelmének javítását ösztönző intézkedések bevezetéséről (tizedik egyedi irányelv a 89/391/EGK irányelv 16. cikke (1) bekezdésének értelmében).

12 A Tanács 96/34/EK irányelve (1996. június 3.) az UNICE, a CEEP és az ESZSZ által a szülői szabadságról kötött keretmegállapodásról.

13 SEC(2006) 275, elfogadva: 2006. március 1-jén.

14 Elnökségi következtetések, 7775/1/06/ REV 1.

fokozottabb figyelembe vételével a nyugdíjrendszerek modernizálására, és a gondozásra szoruló személyek számára biztosítandó hosszú távú ellátás előmozdítására. Az esélyegyenlőség távlata táplálja a lisszaboni stratégia fejlődését, amit a 2007–2008-ban indítandó kezdeményezések is hangsúlyoznak:

- E közleménnyel párhuzamosan a Bizottság elindítja a szociális partnerekkel folytatott konzultáció második szakaszát, amelyben arra kéri őket, hogy mondjanak véleményt a jobb összeegyeztethetőséget célzó, esetleges jogalkotási vagy nem jogalkotási javaslatok tartalmáról.
- 2007 folyamán egy sor olyan tevékenységre kerül majd sor, amelyek az Európai Tanács megbízatásából erednek; az Európai Tanács több ízben is javasolta, hogy az Európai Unió és tagállamai különleges hangsúlyt helyezzenek a gyermekszegénység elleni küzdelemre.
- A Bizottság meg fogja vizsgálni a gondozásra szoruló idős személyeknek nyújtott szolgáltatások minőségének és a rossz bánásmód elleni védelemnek a kérdéskörét, illetve megvizsgálja, hogy milyen európai szintű intézkedések hozhatók a tagállamok együttműködésével annak érdekében, hogy az öregedés jelentette kihívásokkal szembenéző infrastruktúrák és szolgáltatások fejlődése és modernizációja felgyorsuljon.
- Az európai társadalmak szociális valóságának pontos felmérésére létrehozott jelenleg folyó konzultáció[15] utat mutathat arra vonatkozóan, hogy milyen válaszokat adhatnak a közösségi politikák az esélyegyenlőségre és a valamennyi generációnak az egészségügyi szolgáltatásokhoz való hozzáférésére vonatkozó követelményekkel kapcsolatban.

A lisszaboni stratégia keretében elvégzett nemzeti jelentések alapján az Európai Bizottság előrehaladásról szóló éves jelentésében kétévente külön fejezetet fog szentelni a demográfiai kihívások kezelésének uniós előkészületeire[16].

[15] COM(2007) 63, a szociális valóság felméréséről

[16] Lásd: COM(2006) 571.

3. EURÓPAI ÖSSZEFOGÁS A CSALÁDOKÉRT

A tavaszi Európai Tanács által elindított *Európai összefogás a családokért* elnevezésű kezdeményezés olyan platformból fog állni, ahol a résztvevők kicserélhetik a családokra nézve kedvező politikákra vonatkozó ismereteiket és a demográfiai változásból eredő kihívás leküzdésének céljából létrehozott, bevált tagállami gyakorlatokat. E platform létrehozásának érdekében a Bizottság 2007-től kifejleszti a bevált gyakorlatok és a kutatás cseréjét rendszeresítő eszközöket (3.1. pont).

Emellett az *Európai összefogás a családokért* kezdeményezés címén a Bizottság ösztönözni kívánja az összes érintett szereplő közötti együttműködést és partnerséget, a munka, a családi élet és a magánélet jobb összeegyeztetésének előmozdításáért. A szociális partnerek uniós szintű kezdeményezésein túl a Bizottság arra kéri a tagállamokat, hogy alakítsanak ki partnerségeket a munka, a családi élet és a magánélet összeegyeztetésének előmozdítása céljából, a strukturális alapok segítségével rendelkezésre bocsátandó új eszközök felhasználásával (3.2. pont).

A 2010-re tervezett harmadik európai demográfiai fórum alkalmából a Bizottság jelentést nyújt be az *Európai összefogás a családokért* keretében megvalósított vívmányokról.

3.1. Platform a bevált gyakorlatok cseréjének rendszeresítésére és a kutatásra

A családpolitikák nagy sokszínűségének köszönhetően az Európai Unió kiemelkedő jelentőségű teret biztosít a közpolitikákkal kapcsolatos bevált gyakorlatok cseréjéhez és az e gyakorlatok hatásaival kapcsolatos kutatások elmélyítéséhez. A Bizottság ezért a következőket hozza létre:

(a) A demográfiai kérdéseket megvitató, kormányzati szakértőkből álló magas szintű csoport

E közlemény elfogadásával egyidőben a Bizottság kormányzati szakértőkből álló magas szintű csoportot hoz létre a demográfiai kérdések megvitatására; a csoport felállítását az Európa demográfiai jövőjéről szóló közlemény határozta meg. A csoport feladata, hogy tanáccsal segítse a Bizottságot a jelentések és a kétévente megrendezendő demográfiai fórumok előkészítésében, és hogy támogassa a fent említett elemzések és tapasztalatcserék végrehajtását.

(b) Európai, nemzeti, regionális és helyi fórumok és hálózatok

A Bizottság kétévente megrendezi az európai demográfiai fórumot, ahol a demográfiai helyzet és az Európa demográfiai jövőjéről szóló közleményben javasolt iránymutatások végrehajtásának eredményeit tekintik át. Az első fórumra 2006 októberében került sor, a következőt 2008 őszén rendezik meg. A fórumokat nemzeti, regionális és helyi szinten egyaránt ösztönzik és támogatják. A Régiók a gazdasági változásért elnevezésű kezdeményezés[17] határozottan kijelenti, hogy lehetőség van az e témában kezdeményezett tevékenységek aktív támogatására regionális és helyi szinten.

(c) A bevált gyakorlatok megfigyelőhelye

A Bizottság felkéri az Európai Alapítványt az Élet- és Munkakörülmények Javításáért, hogy hozzon létre egy megfigyelőhelyet a családpolitikákkal kapcsolatos

[17] A Bizottság közleménye (2006. november 8.) – Régiók a gazdasági változásért (COM(2006) 675).

bevált gyakorlatokat illetően. A megfigyelőhely által összegyűjtött információk az európai és decentralizált fórumokat táplálják majd.

(d) Kutatási eszközök

A 7. kutatási és technológiafejlesztési keretprogram lehetővé teszi, hogy az e téren létrehozandó különleges tevékenységek finanszírozása segítségével – de ugyanakkor a demográfiai változásnak a társadalom szerkezetére gyakorolt hatásainak figyelembe vétele érdekében horizontális módon is – a demográfiai és a családdal kapcsolatos kérdésekre vonatkozó kutatások továbbra is támogathatók legyenek Ez a keretprogram, valamint az innovációs és versenyképességi keretprogram szintén segítheti a családokat az önálló szolgáltatások információs és kommunikációs technológiájának, valamint az időskorúak életminőségét javító technológiák mobilizálásával.

Emellett a Bizottság együttműködik az OECD által a családokról létrehozandó adatbázis kifejlesztésében, illetve családpolitikai elemzésre használt eszközöket fejleszt ki a tagállamok számára. Ezen elemzési eszközök segítségével a tagállamok felmérhetik politikáik hatékonyságát a megvalósítandó célok összességéhez képest (a gyermekvállalás, a nemek közötti egyenlőség, és átfogóbban az esélyegyenlőség és a társadalmi beilleszkedés, nevezetesen a gyermekeket illetően). 2008-ban egy Eurobarométer-felmérésre kerül sor a családok helyzetéről és igényeiről.

3.2. Az európai strukturális alapok mobilizálása

Az EQUAL programból[18] leszűrt tapasztalatok, illetve az Európai Bizottság által 2007 januárjában szervezett, a régiók demográfiai kihívással kapcsolatos kezdeményezéseiről szóló konferencia azt mutatja, hogy számos létező kísérleti projekt adhat lendületet olyan új, nemzeti vagy helyi szintű tevékenységek létrehozásához, amelyek célja az esélyegyenlőség támogatása, valamint a családi és a szakmai élet összeegyeztetése. A kohézióra vonatkozó közösségi stratégiai iránymutatások (2007–2013)[19] javasolnak ilyen újításokat, amennyiben a demográfiai változások kiigazítását célozzák[20]. A Bizottság ezért arra kéri a tagállamokat, engedélyezzék, hogy benyújtott operatív programjaik ilyen fellépéseket támogassanak. A Bizottság ezért a fent említett kormányzati szakértőkből álló csoport segítségével gyakorlati útmutatót fog kidolgozni a helyi és regionális szereplők számára annak érdekében, hogy segítséget nyújtson a tagállamoknak a szakmai, a családi és a magánélet összeegyeztetésének és az életminőség javításának céljából bevezetendő intézkedések konkrét végrehajtásához. A következő európai demográfiai fórumon e decentralizált tevékenységek kapcsán tapasztalatcserékre kerül sor.

---

[18] Az európai strukturális alapok által a szakmai és a családi élet összeegyeztetésének kérdése kapcsán finanszírozott tevékenységek listája, amelyek célja a férfiak és nők közötti egyenlőség előmozdítása (nevezetesen a nemzetek közötti EQUAL program keretében) az Európai Bizottság honlapján hozzáférhető.

[19] COM(2006) 386 A Tanács határozatjavaslata a kohézióra vonatkozó közösségi stratégiai iránymutatásokról.

[20] Az Európai Szociális Alapról szóló, 2006. július 5-i 1081/2006/EK rendelet megvalósítandó célkitűzései közé sorolja, hogy „az ESZA-nak kezelnie kell a Közösség aktív népességének körében végbemenő demográfiai változások vonatkozó dimenzióit és következményeit”.

4. KÖVETKEZTETÉSEK

A családok igényeinek jobb kielégítése a gyermekek és a gondozásra szoruló személyek ellátásával, illetve a családi és háztartási feladatkörök kiegyensúlyozottabb megosztásával a nemzeti családpolitikák erősítik a nemzedékek közötti szolidaritást. Így mindenkinek javul az életminősége, illetve kedvezőbb helyzet alakulhat ki a családtervezési tervek megvalósítására. A családpolitikák új irányultságai hozzájárulnak a növekedés és a foglalkoztatás támogatásához is, különösen a nők foglalkoztatásának megkönnyítésén keresztül.

A nemek közötti egyenlőség, és különösképpen az esélyegyenlőség előtérbe helyezésén keresztül a lisszaboni stratégia megfelelő keretet biztosít a nemzeti családpolitikák fejlődéséhez. A legfontosabb felelősségek ugyanakkor a tagállamokat terhelik. Az *Európai összefogás a családokért* elnevezésű kezdeményezésen keresztül – amelynek tapasztalatcsere-összetevőjét és kutatási projektjét az Európai Bizottság teljes mértékben ösztönzi – e modernizáció közös érdekünkké válik.

ANNEX - MAIN EUROPEAN DATA ON FAMILIES AND FAMILY POLICIES

The family as a support network 12
Mean actual and ideal number of children, by country. Women aged 40 to 54 13
Frequency of care and housework by sex, age and country groups (%) 14
Difference of employment rate for women with and without children 15
Provision of childcare in European countries in 2005 16
Social protection benefits targeted at family support in the EU 17
Preferences for family measures 17
At-risk-of-poverty rates by household type, 2005 19

The family as a support network

From whom do you get support in the following situations?	If you needed help around the house when ill			If you needed advice about a serious personal or family member			If you were feeling a bit depressed and wanting someone to talk to			If you needed to urgently raise an important sum of money to face an emergency		
	No partner	Partner	Total	No partner	Partner	Total	No partner	Partner	Total	No partner	Partner	Total
Your partner	6%	70%	45%	6%	60%	38%	8%	57%	37%	3%	22%	14%
Family member	69%	25%	43%	58%	28%	40%	41%	21%	29%	64%	49%	55%
Work colleague	1%	1%	1%	1%	1%	1%	2%	2%	2%	1%	1%	1%
Friend	11%	1%	5%	25%	7%	7%	37%	15%	24%	9%	4%	6%
Neighbour	4%	1%	2%	2%	0%	0%	3%	1%	2%	1%	0%	1%
Someone else	4%	1%	2%	3%	2%	2%	3%	2%	2%	7%	10%	9%
Nobody	4%	1%	2%	3%	1%	1%	5%	3%	3%	12%	9%	10%
NA	1%	0%	1%	1%	1%	1%	1%	1%	1%	4%	4%	4%

Source: Eurobarometer 273 "European social reality" reconducted in November December 2006 in EU-27.

Note: As regards the variable on the family situation in the columns, a respondent has a partner if he or she is married, remarried or unmarried but currently living with a partner.

Mean actual and ideal number of children, by country. Women aged 40 to 54

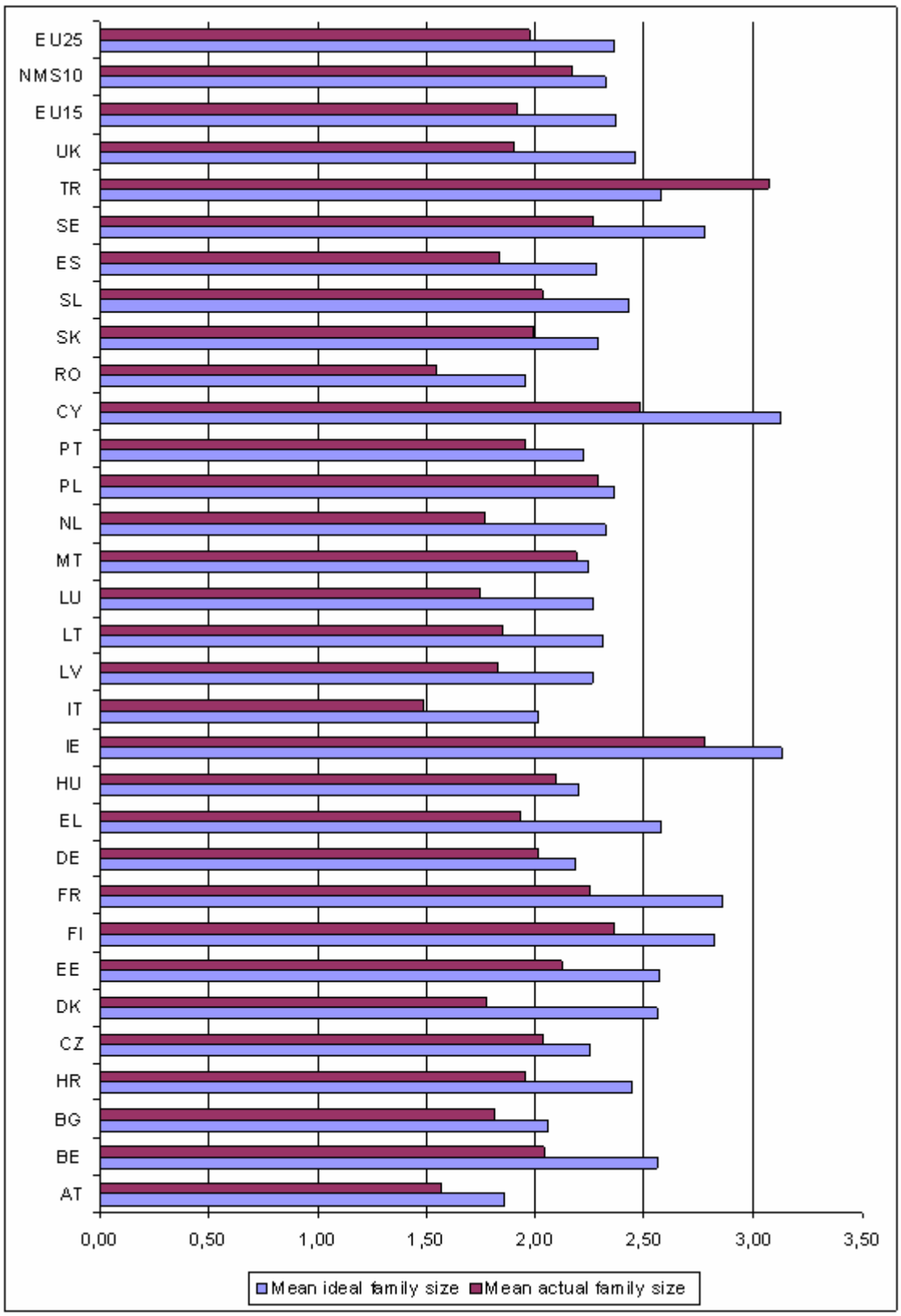

Source:"Childbearing preferences and family size issues in Europe" by M.R. Testa, results of the 2006 Euro Barometer on fertility and ageing.

Frequency of care by sex, age and country groups (%)

	Q37a: How often: caring for and educating children			Q37c: How often: caring for elderly/disabled people		
	Every day	Once or several times a month	Less often/never	Every day	Once or several times a month	Less often/never
EU15						
Women aged 18–34	42	4	53	4	9	88
Women aged 35–64	49	10	40	10	16	75
Women aged 65+	6	10	84	5	6	88
Men aged 18–34	17	7	77	2	8	90
Men aged 35–64	32	14	54	5	11	84
Men aged 65+	5	7	88	6	5	89
NMS-10						
Women aged 18–34	52	5	44	6	14	80
Women aged 35–64	48	17	35	12	16	72
Women aged 65+	9	16	75	6	5	89
Men aged 18–34	28	9	62	3	14	83
Men aged 35–64	35	20	45	6	16	79
Men aged 65+	9	13	78	6	5	90

Q37a, b, c: How often are you involved in any of the following activities outside your paid work: a) Caring for and educating Children; c) Caring for elderly/disabled relatives?
Note: the modalities 'less often' and 'never' are aggregated together.
Source: EQLS, 2003; row percentages.

Difference of employment rate for women with and without children*

	2005
EU25	14.2
EU15	13.2
EU10	19.5
BE	2.1
CZ	39.2
DK	3.4
DE	26.5
EE	30.0
EL	3.5
ES	7.5
FR	10.2
IE	18.2
IT	6.8
CY	3.4
LV	18.0
LT	2.8
LU	7.0
HU	35.3
MT	17.2
NL	9.4
AT	14.4
PL	11.1
PT	-3.8
SI	-1.5
SK	34.5
FI	17.5
UK	21.2

* Difference in employment rates for women with children under 6 and women without children (age group 20-50).
Source: EU Labour Force Survey – Spring data, LU 2003, 2004 and 2005: Annual average data. Data not available for SE.

Provision of childcare in European countries in 2005

Children cared for (by formal arrangements other than by the family) up to 30 hours / 30 hours or more per usual week as a proportion of all children of same age group

Country		0 – 2 years		3 years – mandatory school age		Mandatory school age – 12 years		Admission age to mandatory school *(pre-primary included)*
		1 – 29h.	*30h. or +*	*1 – 29h.*	*30h. or +*	*1 – 29h.*	*30h. or +*	
EU Member States								
Belgium	BE	23%	19%	49%	48%	43%	54%	6
Bulgaria	BG	.	.	.	.	.	.	7
Czech Republic	CZ	2%	0%	30%	40%	53%	45%	6
Denmark	DK	13%	60%	15%	79%	34%	65%	7
Germany	DE	8%	8%	61%	26%	69%	29%	6
Estonia	EE	3%	9%	9%	69%	57%	40%	7
Ireland	IE	14%	6%	64%	14%	64%	35%	6
Greece	EL	3%	4%	27%	34%	54%	45%	6
Spain	ES	25%	14%	54%	40%	53%	46%	6
France	FR	16%	16%	56%	39%	48%	52%	6
Italy	IT	9%	16%	21%	70%	13%	87%	6
Cyprus	CY	7%	12%	42%	43%	54%	46%	6
Latvia	LV	2%	16%	6%	60%	27%	69%	5
Lithuania	LT	2%	9%	11%	46%	66%	31%	7
Luxembourg	LU	14%	8%	51%	12%	74%	23%	4
Hungary	HU	2%	5%	30%	49%	30%	70%	5
Malta	MT	5%	0%	32%	23%	19%	79%	5
Netherlands	NL	36%	4%	82%	7%	89%	11%	5
Austria	AT	4%	0%	53%	16%	66%	32%	6
Poland	PL	0%	2%	8%	22%	58%	38%	6
Portugal	PT	3%	26%	9%	55%	30%	69%	6
Romania	RO	.	.	.	.	.	.	7
Slovenia	SI	2%	22%	10%	67%	41%	55%	6
Slovakia	SK	0%	3%	10%	57%	39%	44%	6
Finland	FI	8%	19%	25%	51%	82%	18%	7
Sweden	SE	22%	31%	35%	52%	1%	95%	7
United Kingdom	UK	24%	6%	72%	28%	10%	90%	5
EFTA countries								
Iceland	IS	7%	30%	21%	76%	22%	77%	6
Norway	NO	11%	22%	28%	52%	83%	17%	6

Source: Eurostat, EU-SILC 2005 data.
Notes:
1) Formal arrangements refer to the EU-SILC survey reply categories 1-4 (pre-school or equivalent, compulsory education, centre-based services outside school hours, a collective crèche or another day-care centre, including family day-care organised/controlled by a public or private structure).
2) Only care for more than 1 hour a week is considered.
3) Some children do not use child care since parent is taking parental leave for a younger child.
4) Child age is calculated at the interview date, except for IE and FI where age is calculated at 31/12/2004.
5) Some countries, like BE, did not collect data for children being 12 years at the interview date.
6) CY, LV, PT, SK: No information collected for children born between 31/12/2004 and the interview date.
7) FR: Care performed by 'assistantes maternelles' directly paid by the parents, without organised structure between them, is not included in the table.
8) IE: For the age groups '0 - 2 years' and '3 years - mandatory school age', the care '1-29h.' is overestimated and the care '30h. or +' underestimated due to measurement error.
9) SK: Measurement error for the age group 'mandatory school age school - 12 years' leading to high proportion of children without school hours.

Social protection benefits targeted at family support in the EU

	2004					
	Share population between 0-19	Support intensity corrected for the share of the young *	Total Fertility Rate	Total family support	Support in cash	Support in kind
EU-25	22.54%	9.32	1.51	2.1 e	1.5 e	0.6 e
EU-15	22.20%	9.46	:	2.1 e	1.5 e	0.6 e
BE	23.17%	8.63	1.68	2	1.6	0.4
CZ	21.73%	7.36	1.23	1.6 p	1.4 p	0.2 p
DK	24.32%	16.04	1.78	3.9	1.6	2.3
DE	20.48%	14.65	1.37	3 p	2.2 p	0.7 p
EE	23.92%	7.11	1.47	1.7	1.6	0.1
IE	28.38%	8.81	1.99	2.5	2.3	0.3
EL	20.21%	8.41	1.31	1.7	1.2	0.5
ES	20.11%	3.48	1.33	0.7 p	0.4 p	0.3 p
FR	25.06%	9.98	1.92	2.5 p	2 p	0.5 p
IT	19.19%	5.73	1.33	1.1 p	0.7 p	0.5 p
CY	27.75%	7.21	1.49	2	1.9	0.1
LV	23.42%	5.55	1.24	1.3 p	1 p	0.2 p
LT	25.71%	4.28	1.26	1.1 p	0.7 p	0.4 p
LU	24.49%	15.52	1.70	3.8 p	3.3 p	0.6 p
HU	22.20%	11.26	1.28	2.5	1.9	0.6
MT	25.33%	3.95	1.37	1	0.9	0.1
NL	24.53%	5.30	1.73	1.3 p	0.7 p	0.5 p
AT	22.24%	13.49	1.42	3	2.5	0.5
PL	25.36%	3.55	1.23	0.9 p	0.9 p	:
PT	21.62%	5.55	1.40	1.2 p	0.8 p	0.5 p
SI	21.05%	9.50	1.25	2 p	1.4 p	0.6 p
SK	25.50%	7.06	1.24	1.8 p	1.6 p	0.1 p
FI	23.75%	12.63	1.80	3	1.6	1.3
SE	23.98%	12.51	1.75	3 p	1.6 p	1.5 p
UK	24.75%	6.87	1.77	1.7 e	1.3 e	0.4 e

Source: Eurostat, ESSPROS.

* The support in % of GDP divided by the share of young (0-19) in the population.

** e means estimated value, p means provisional value and : means no data available.

Preferences for family support measures

Country	1st place	%	2nd place	%	3rd place	%
AT	More and better working part-time opportunities	90.5	Lower wage and income taxes	88.8	Flexible working hours	88.3
BE	More and better working part-time opportunities	85.2	Flexible working hours	80.5	Lower wage and income taxes	80.2
CZ	An allowance at the birth of child	90.5	Lower wage and income taxes	87.8	Improved parental leave arrangements	86.8
EE	A substantial decrease in the costs of education	96.0	A substantial rise in child allowance	94.5	Improved parental leave arrangements	91.0
FI	Flexible working hours	82.6	Lower wage and income taxes	79.5	Financial support for parents taking care of their children	79.3
DE	More and better working part-time opportunities	89.9	Flexible working hours	89.3	Better day-care facilities for children under 3 years old	88.5
HU	Better housing for families	94.9	A substantial decrease in the costs of education	93.7	A substantial rise in child allowance	92.3
IT	More and better working part-time opportunities	89.2	A substantial rise in child allowance	89.2	Lower wage and income taxes	88.9
LT	An allowance at the birth of child	95.9	Financial support for parents taking care of their children	95.7	Improved parental leave arrangements	94.7
NL	More and better working part-time opportunities	78.9	Flexible working hours	72.0	Improved parental leave arrangements	71.2
PL	Child allowance	92.5	An allowance at the birth of	92.2	Improved parental leave	91.1

	dependent on family income		child		arrangements	
RO	Lower wage and income taxes	98.2	Improved parental leave arrangements	97.9	Better housing for families	97.4
SI	Better housing for families	97.8	Better day-care facilities for children under 3 years old	97.8	Improved parental leave arrangements	97.3
CY	Lower wage and income taxes	95.9	Improved parental leave arrangements	93.7	Flexible working hours	91.5

Respondents up to 50 years old ("very in favour" and "somewhat in favour").
The Demographic Future of Europe – Facts, Figures, Policies: Results of the Population Policy Acceptance Study (PPAS)- Survey with interviews of 34 000 Europeans in 14 countries from 1999 to 2003 – Federal Institute for population research and Robert Bosch Foundation 2006.

At-risk-of-poverty rates by household type, 2005

	Single parent with dependent children	Two adults with one dependent child	Two adults with two dependent children	Two adults with three or more dependent children	Three or more adults with dependent children
EU25	33s	12s	14s	26s	14s
EU15	32s	11s	13s	25s	14s
NMS10	38s	15s	19s	36s	17s
BE	36	9	10	21	17
BG	:	:	:	:	:
CZ	41	9	11	25	9
DK	21	4	5	14	5
DE	30	10	7	13	7
EE	40	13	12	25	13
IE	45	12	13	26	11
GR	43	14	18	33	28
ES	37	14	23	36	18
FR	26	8	9	20	15
IT	35	15	22	35	21
CY	35	9	9	14	8
LV	31	14	18	39	13
LT	48	15	18	44	14
LU	32	13	17	20	14
HU	27p	15p	15p	26p	11p
MT	51	13	15	35	10
NL	26	9	10	20	6
AT	27	9	11	20	9
PL	40	17	23	45	23
PT	34	17	25	39	15
RO	27	11	16	44	23
SI	22p	9p	10p	17p	6p
SK	32	13	17	24	13
FI	20	7	5	12	8
SE	18	4	4	9	12
UK	38p	11p	13p	29p	13p
IS	14	8	8	10	5
NO	19	4	5	10	4

Source: Eurostat SILC(2005) Income data 2004; except for UK, income year 2005 and for IE moving income reference period (2004-2005); RO National HBS 2005, income data 2005.
Notes: Risk-of-poverty defined as income below 60% of the median income.
: = Not available.
p = Provisional value.
s = Eurostat estimation.